

Zelje in pritožbe dninarjev.

Iz dninarskih krogov smo dobili:

Mnogo ste že pisali o raznih stvareh in veliko o kmečkih zadevah. Prosim Vas, slavno uredništvo, sprejmite tudi od mene, ubogega dninarja, nekoliko besed, in prosim, da jih zapišete v „Slovenskega Gospodarja.“

Cital sem v zadnji številki „Slovenskega Gospodarja“, kjer ste pisali, da naj iz ljubezni in skrbno pomagamo drug drugemu, kar se tiče kmečkega dela. Potem pa, da se ne smemo povpraševati, koliko bomo dobili plače za svoje delo.

Res je, da je hudo tudi za kmeta, ker nima delaveev. Pa žalibog za naš uboge dninarje je pa še hujše. Le pomislimo malo. Kmet vse drago proda, živino in poljske pridelke. Na Planini in sicer v šentvidski župniji, pa kmetje niso voljni več plačati, kakor: moškim po 1 K od zjutraj do trde noči, ženskam pa po 60 do 70 vinarjev. Ako grem prosit kmeta za kak košček zemlje (v najem), ki jo prav rad zaslužim, da bi si tudi jaz nekaj živeža pridelal, mi jo računam tako visoko, da jo moram celo leto služiti. Kje je pa obleka, kje čevlji, kje še druge stvari, kar vsak dan potrebujem: milo, sol itd.? V prodajalnah je tako strašna draginja, da mi za popisati ni. Vsaki dan je višja cena. Moški čevlji stanejo 40 K, ženski najmanj 30 K, za šolarje pa od 20 do 25 K.

Kmetje nas navadno ne rabijo, razven kadar je lepo vreme; v slabem vremenu pač ni toliko dela. Mi pa moramo tudi v slabem vremenu hrano imeti in otroke preživeti. Po zimi je ravno tako. Zdad pa preračunimo, ali nam je mogoče živeti od tega malega zaslužka? Leto lepih dni hitro poteče, hrane smo si malo pridelali, žep je pa prazen. Sedaj torej pomislimo, kateri lažje shaja, kmetje ali mi ubogi dninarji?

Torej, dragi kmetje, imejte tudi vi ljubezen in usmiljenje do revežev, kateri nimamo svoje zemlje; zvišajte nam plače in dajte nam kak košček zemlje, bolj po nizki ceni. Tedaj boste kmetje lažje svoje polje obdelovali in mi vam bomo z veseljem pomagali. Tako bomo drug drugemu ljubezen skužovali. Sedaj pa uridejete, kmet je vesel, ker ima hrane dosti, mi pa ne imamo ničesar. On se ne pravi, da je ubog, mi pa da. Bilo toliko dobi, kolikor dninarjem plača. Sedaj pijače tudi imajo, nvaia bogu, da jim ni treba vode piti. Mi ubogi dninarji pa po zimi solze pijemo in v steno zobe kažemo. Torej pozor, dragi kmetje!

Tako se priporočamo vsi dninarji!

Invalidi se zahvaljujejo papežu.

Avstro-ogrski invalidi, nahajajoči se v ruskem ujetništvu, ki so bili na papeževo posredovanje izmenjani za ruske invalide, ki se nahajajo v našem

stavljene za varuha svete Družine, ki je bila uboga po svetnem premoženju, a nad vse pojme bogata po zaslugah in dobrih delih, nepoznana nekdanj med svetom, a sedaj poveličana med vsemi krščanskimi narodi.

Ker je tako uzorno vodil sveto Družino in je za njo tako očetovsko skrbel, si ga je izvolila vesoljna katoliška Cerkev za svojega varuha. Tisoč in desetsto let že čuva nad njo. Grozoviti viharji so besneli proti njej. Tristo let so poskušali rimski cesarji z vso svojo močjo, jo uničiti in v krvi pokončati. Toda vsa preganjanja je zmagovalno prestala. Koliko zaslepljenih krivovercev se je dvignilo proti njej ter ji grozilo s poginom! Koliko brezvestnih bogatajev se sedaj s peresom in s strupeno besedo, z zlobnim hujskanjem in obrekovanjem proti njej divja! A Cerkev stoji trdno, trdno kakor od nekdanj. Besede Gospodove se nad njo od stoletja do stoletja izpolnjujejo, da „vrata peklena se ne bodo premagala.“ Je pač mogočen njen varuh, njen zaščitnik, sv. Jožef! Branil jo bode še vnaprej — do konca dni. Kdor ji bode vedno zvest ostal, bode deležen njene sijajne zmage. V sv. Cerkvi je moč in krepost, naša zmaga nad svetom in naše zveličanje! . . .

Dežele Štajerska, Kranjska in Koroška so si izvolile sv. Jožefa še posebej za svojega deželnega varuha. Raditega se pa vedno tako veselimo njegovega praznika ter ga vselej vneto in slovesno praznujemo. Sv. Jožef je bil vedno predmet neomejene češčenja pri vsem slovenskem ljudstvu.

Veledragi naši bojni junaki, možje in mladeniči, bratje po krvi in mišljenju, bratje po uzorni ljubezni do sv. Cerkve in do premile domovine! Danes, na priljubljeni praznik sv. Jožefa, ne smemo pozabiti, da sv. Jožef ni le varuh sv. Družine in sv. Cerkve, temveč tudi varuh nas vseh.

ujetništvu, so poslali sv. Očetu pismo, v katerem so se mu z najprisrčnejšimi besedami zahvaljevali za njegovo posredovanje in za njegov trud, da so bili rešeni iz ruskega ujetništva. Potom diplomacije se sedaj prišel sledeči papežev odgovor na zahvalno pismo, ki ga je priobčilo naše vojno ministrstvo. Zahvalno pismo izmenjanih avstrijskih invalidov je napravilo sv. Očetu veliko veselja. Sv. Oče izraža zahvalo vsem v pismu podpisanim invalidom in jim, kakor tudi njihovim svojcem, podeljuje apostolski blagoslov.

Vojne zvijače.

V sedanji vojni se v veliki meri uporabljajo razne vojne zvijače, ki naj bi pripomogle do boljšega spoznanja sovražnikovih postojank in njegove moči. Kakor pišejo različni vojni poročevalci, gre glede takih vojni zvijač prvenstvo Rusom, vendar pa tudi naše vojaštvo ne zaostaja daleč za njimi, kot je razvidno iz poročil raznih vojni poročevalcev in tudi iz pripovedovanja našega vojaštva samega. V naslednjem naj navedemo nekoliko primerov takih zvijačnih činov in sicer iz začetnih časov vojne, o katerih se more pač govoriti sedaj, ne da bi se izdajala kakva za potek sedanjih vojni dogodkov tudi le količkaj pomembna stvar.

Rusi so že v mirnem času uporabljali razne zvijače in ena teh je bila, da so izdajali krive mobilizacijske predpise in jih potem na ta ali oni način spravljali v roke svojim bodočim sovražnikom. Na bojišču pa je sledila zvijača za zvijačo.

V Poljesju na Rusko-Poljskem postojanke niso tesno zvezane med seboj, ker je kaj takega nemogoče v tem močvirnatem ozemlju. Vojaštvo bi moralo marsikje stati do pasu v močvirju in tega ne bi vzdržal nihče, niti prijatelj niti sovražnik. Vendar pa morajo krožiti po tem močvirju vojaške patrulje, posebno če jih vodi kak domačin, ki pozna tla. Tako morejo potem patrulje opravljati svojo službo, ne da bi bile ravno premočene do vratu, in opravljajo jo prav pridno, naše in ruske. Nekega dne pa je neka naša patrulja naletela na dva nemška vojaka, ki sta vodila s seboj ruskega ujetnika. Patrulja je ustavila Nemca — previdnost je namreč posebno v vojni zelo lepa čednost — toda Nemca in Rus so naenkrat izgubili za drevjem in začeli streljati na našo patruljo. Koučno so se vsi trije morali udati. Bili so preoblečeni Rusi. Taka zvijača seveda ni dovoljena.

Rusi so dolgo časa uporabljali tudi v drugih vojni, da so preoblečeni naše. Če so se po neki vojni prišli k nam, so se oblačili v naše obleke in streljali, smo pač! Na vso vojni uspešnost dajati znanje, da naj se vsi streljajo.

Bilo je dne 1. novembra 1914, ob Opavku, severno Sandomierza. Levi bok nekega našega poljskega topniškega polka ni bil zavarovan. Bilo je nekako ob petih popoldne in se je že zmrznilo. Kar se je začelo povelje: „Pripenjite proce (sprednje dele topniških vozov)!“ Kakor se je izkazalo pozneje, je to zaklinal nek kozak. Proce so pripeljali, za njimi pa so prišli kozaki, katerim se je tako posrečilo, udreti v baterije in ujeti enega častnika.

V Karpatih se je zgodilo, da je neka saperska stotinja pričakovala nadomestnega moštva. Rusi so na kak način morali izvedeti za to. Nadomestno moštvo je prišlo, a bili so Rusi, preoblečeni kot naši sa-

Junaki, Vaš varuh je! Obračajte se torej k njemu v pobožni molitvi, kadar vam priložnost pripušča. V svetem ognju domovinske ljubezni se borite za svoj dom, za presvitelega cesarja, za slavno Avstrijo, v Karpatih, v Belgiji, na Francoskem, ob Dardanelah, ob bistri Soči in v Dolomitih je svet občudoval in še vedno občuduje Vaš neprimerljiv pogum. A poleg neminljive slave Vas obdaja dan na dan tisoč, tisoč nevarnosti. O naj Vas čuva krepostna roka Vašega varuha, sv. Jožefa! Naj Vas ne zapusti v bojnem gromenju in v blisku Vašega orožja! Naj Vas pripelje zmagovalno zopet na mile Vaše domove! Sv. Jožef, čuvaj in varuj naše hrabre junake, naš ponos, našo čast, našo nado!

Sv. Jožef je tudi varuh Vaših dobrih starišev, Vaših vrlih žen in Vaših preljubih otročičev. Kako trepečejo noč in dan za Vas! Kdo bi preštel njihove prelite solze, kdo se ne bi zjokal pri njihovem vpitju, kdo bi pregledal globočine tuge in žalosti v njihovih srei? Junaki! — oh, kolikokrat zaplače cela cerkev pri slovesnih opravilih, ko se Vas spomnimo, kolikokrat se razidemo tih in nemi, ker nam spomin na Vas vse druge ozire zakrije. In v tej preresni dobi se zatešrečne in zmagovite, da bi Vas mogli objeti in poljuki ga prosijo za Vas in za sebe — a za sebe najbolj kamo vsi k sv. Jožefu. Vaši ljubi domači in sorodniki za to, da bi še enkrat Vas videli zarave in vesele, biti v neskončni medsebojni ljubezni. Priporočajte jih tudi Vi, tam v daljnem svetu, sv. Jožefu v varstvo! Naj se blagodejno združi Vaša in njihova molitev v čast in slavo sv. Jožefa!

Junaki! Vi vsi dobro veste, v kakšen namen naše dobro verno ljudstvo sv. Jožefa najraje časti. Kaj ne — prosí ga za srečno zadnjo uro. Ne samo starček, ki s palico ob grobu stoji, ne samo mamica v sivi starosti, tudi mladeniči in dekleta se

perji. Delali so eno uro na utrjevalnih delih, a potem je zvijača prišla na dan.

Na nekem drugem kraju, tudi v Karpatih, je sovražnik naskočil ob enajstih dopoldne in naskok je razpadel v ognju tik pred našimi jarki. Prezštevilo mrtvecev je ležalo v ovirah. Znočilo se je. Tedaj pa je opazila straža, da so se nekateri dozdevno mrtvi Rusi začeli gibati in prerezavati žico. Oči 11 dopoldne pa do noči so ležali kot mrtvi, da bi po noči razrezali žične ovire.

Tekom prvega obleganja Przemysla je neki ruski topničar prebil bogve koliko dni v neki lipi, ki je stala v bližini našega zunanega utrbenega pasu in je skozi luknjico v deblu opazoval učinke ruskih granat v utrdbah. Moral se je pač prej tedne in tedne, noč za nočjo, plaziti od ruskih črt do lipe, da je izdolbel drevo v ta namen. Ta drzni človek je sporočal svoja opazovanja ruski artileriji telefonično. In ta zvijača se je odkrila šele tedaj, ko je naša armada, ki je prišla na pomoč Przemyslu, porinila Ruse izpred trdnjave. Naši so posekali drevo in so ga hoteli shraniti za spomin; izginilo je najbrž tekom drugega obleganja.

Neki drug Rus, podčastnik, se je dal privezati v gostem vejevju nekega drevesa pred našimi kritji in je odtod streljal na naše ljudi. V krušnjaku je imel patrone in mesne konzerve. Trajalo je dva dni, preden so ga našli.

V Przemyslu, in sicer pozneje, so naši v neki decemberski noči pred utrdami skrivaj postavili velikanski transparent, na katerem je bila naslikana v pravoslavnem slogu Mati božja z Jezuškom, in so, ko se je bližal ruski naskok, razsvetlili transparent z žarometom. Čudodelna przemyslska Mati božja je bila znana Rusom že iz mirnih časov in lahko si je predstavljati strah preprostih ruskih vojakov, ko se jim je prikazala tako kar naenkrat po noči. Vest o tem čudežu se je raznašala dalje in dalje. Iz zaseženih vojaških pisem so izvedeli naši, kako silno je ta prikazen uplivala na Ruse. Več mesecev pozneje je neki ruski vojak trepetajo od groze pripovedoval v Rzeszovem o „močni Materi božji“, ki varuje Przemysl in je zapovedala ruskim naskakujočim silam, naj se ustavi.

Posadka neke przemyslske utrdbe je iz hločev in starih koles zgradila navidezno baterijo z okopom vred. Da bi bila stvar še popolnejša, so postavili tudi tjakaj slamnatega moža kot poveljnika, ki so ga na nekih sanah vlekli semtertja. Tupatam si je močje tudi daljnogled nastavljal pred oči. Rusi so divje obstreljevali to navidezno baterijo.

Neki stari častnik, ki se je udeleževal v zadnji vojni boju na levem bregu Visle, je pripovedoval, kako se je v prvotnih trenutkih boja na kozaki, Kozaki so v prvotnih trenutkih boja prihajali od desne in so izgubili v nekem gozdu. Nekaj ur pozneje so prišli iz gozda po v dveh naprednih kolonah. A med kolonama je bila široka vrzel, v vrzeli pa kakih deset ali dvanajst oseb. Iz gozda so neprestano in v najhujšem diru prihajali jezdeci, se ustavljali, se ustavljali pred onimi osebami v sredini, pozdravljali, dozdevno nekaj javljali in potem zopet odhajali v skoku v oni gozd. Aha, torej štab! Črnovojnikom ni bilo niti treba zapovedovati: vse je streljalo na štab. Našemu polkovniku pa se je stvar le zdela sumljiva. Štab se ni premikal. Tudi to so bili slamnati možici. Kozaki so jih postavili tjakaj in se potem spretno splazili od njih.

Take zvijače, da se odvrne sovražni ogenj od

obračajo za zaupanjem k sv. Jožefu, naj bi jim bil v smrtne boju mil priprošnik. Si pač želi vsak tako smrt, kakoršno je sv. Jožef imel: Jezus in Marija stala mu stala ob strani v zadnjih izdihljajih, onadva stala mu zatisnila oči k večnemu počitku. Srečna smrt, katero Jezus in Marija s svojo navzočnostjo poveličata! Blagor mu, ki začne svojo pot v večnost v nemem spremstvu! Sedaj pa smrt toliko kosi. Njena žetev je strahovita. Nikdo ne ve, kdaj pride vrsta na njega. Sedaj mora biti pripravljen junak v viharji bojni črti in miren zemljan v tistem zaledju. Sedaj trka Gospod na srca s svojim opominom: „Parati estote! Bodite pripravljene, ker ne veste ne ure, ne dneva!“ V le-ta namen se zatecimo k sv. Jožefu. Bodi nam pomočnik v poslednjem boju! Bodi nam priprošnik v tistem trenufku, ko se bo odločila naša večnost! Posebno te prosimo za tiste občudovanja vredne bojavnike, ki kronajo svojo planteo ljubezen do presvitelega cesarja in do domovine z junaško smrtjo. Stoj jim ob strani! Spremljaj jih v sveti raj, kjer bodo sprejeli zmagovalni, vrlo zasluženi venec za svoje junaštvo! . . .

Pod neko krasno sliko sv. Družine stoje zaplisanane pomenljive besede:

Marija je zvezda morja,
Sveti Jožef čolnič pelja,
In Jezus valovom mir veli . . .
Kako naj se čolnič potopi?!

Čolnič v viharjih valovih je naše življenje. Blagor čolničku, katerega obseva morska zvezda Marija, kateremu je sveti Jožef moder krmar, katerega Jezus nevihte brani. Tak čolnič se ne bo pogrznil v globine morja. Ne! Priplul boče varno v pristanišče večne sreče!

Dr. Anton Medved.